

**Valeriia Kornivska, Doctor of Economics,
Senior Research Fellow of the Department of Economic Theory
State Organization “Institute for Economics and Forecasting
of the National Academy of Sciences of Ukraine”
Kyiv, Ukraine**

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-269-2-8>

FEATURES OF DIGITAL LENDING LOCALIZATION

ОСОБЛИВОСТІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ЦИФРОВОГО КРЕДИТУВАННЯ

Цифрова фінансова індустрія найбільш активно розвивається там, де немає функціональної альтернативи – традиційний банкінг недоступний. Активний розвиток кредитування від необанків розпочався у 2020–2021 році, його головними особливостями локалізації є: операції на ринках, де традиційний банкінг недоступний через нерозвиненість країни, регіону, банківської інфраструктури, віддаленість банківських установ від безпосередніх клієнтів; операції серед верств населення, які не мають доступу до кредитування у традиційних банках через відсутність кредитної історії.

Дослідження McKinsey показало, що у 2020 і 2021 роках кількість технологічних стартапів в Африці зросла втричі до приблизно 5200 компаній. Трохи менше половини з них – це фінтех-компанії. У 2020 році їх доходи становили від 4 до 6 мільярдів доларів, що відповідає світовим лідерам ринку. При тому, що, якщо рівень інвестицій на одного клієнта подібний, досягти прибутковості в Африці майже в чотири рази важче, ніж у Латинській Америці, і в 13 разів важче, ніж у Європейському Союзі. Водночас очікується, що у 2025 році найбільш активний серед інших кенійський фінтех отримує 30,3 млрд дол. Загалом ринок фінансових послуг Африки може зростати приблизно на 10 відсотків на рік, досягнувши приблизно 230 мільярдів доларів доходу до 2025 року (150 мільярдів доларів

без урахування Південної Африки, яка є найбільшим і найрозвиненішим ринком на континенті) [1].

Переваги платформеного кредитування відчули не тільки жителі країн, що розвиваються, але й виключені із класичного банківського обслуговування жителі розвинутих країн. Згідно досліджень Лари Вільямс (Lara Williams) [2], за даними CB Insights, американські стартапи, що займаються цифровим кредитуванням, у 2021 році залучили рекордні 20,5 мільярдів доларів (633 угоди), що на 220% більше, ніж у 2020 році; експерти Verified Market Research очікують, що до 2028 року фінтех-кредитування досягне 27,1 млрд дол США, і щороку зростатиме на 18,13%. Основний вид діяльності активних фінтех стартапів – це кредитування іммігрантів.

Платформа цифрового кредитування B9 у Лос-Анджелесі почала свою діяльність як послуга для американських іммігрантів із недостатнім банківським обслуговуванням і без кредитного рейтингу, первісно залучивши 1,7 млн дол. Стратегія компанії була заснована на задоволенні недооціненого попиту на фінансові послуги 40 мільйонів іммігрантів у США. Базуючись на розрахунках споживацької спроможності іммігрантів, яка перевищує 1 трильйон доларів США, і перспективи її зростання, B9 задовольняє попит на послуги верств населення, які не можуть їх отримати у традиційних банках. B9 дозволяє керувати особистими фінансами, створювати кредитну історію, робити покупки за допомогою дебетової картки та здійснювати необмежені грошові перекази [3].

Таким чином, цифрове кредитування вирішує проблему нерівності кредитних рейтингів та дискримінації на цій основі. Вважається, що у необанків є можливість розраховувати кредитний ризик поза межами існуючих стандартів. Водночас очевидно, що кредитування груп населення, що не мають кредитних рейтингів, незаможних верств є надто ризиковим, прикладом цього є розвиток цифрового кредиту у Кенії та Танзанії.

Дослідження цифрового кредитування у Кенії та Танзанії показало, що з моменту його запуску у 2012 році цифровий кредит досяг мільйонів позичальників, адже кредитування було доступним, дистанційним, швидким та автоматизованим. Розмір позики зазвичай становив 30–50 доларів США, період погашення – близько чотирьох тижнів. Як у Кенії, так і у Танзанії, позичальники повідомляли про два головні напрямки використання цифрових кредитів: щоденні потреби домогосподарств (35% і 37% відповідно), оборотні кошти для малих підприємств та самозайнятих (37% і 31% відповідно). Якщо поєднати повсякденні потреби та особисті побутові товари, то ці покупки домашнього споживання є найбільш поширеними варіантами використання цифрових кредитів, – отже споживання, як напрямок використання кредитних коштів, явно переважає. Цікаво також, що кредити потрібні й для поповнення ефірного часу (36% у Кенії і 15% у Танзанії). Важливим висновком дослідження стало те, що 50% позичальників повідомили про прострочення виплат за кредитами і 20% про скорочення споживання продуктів харчування для того, щоб погасити свої кредити [4]. Таким чином, розвиток цифрової кредитної активності для багатьох кенійців та танзанійців став шляхом до скорочення їх поточних та майбутніх ринкових можливостей через виникнення боргового навантаження, для п'ятої частини боржників – непідйомного.

Доступність, швидкість та дистанційність цифрового кредитування – це фактор зростання боргового навантаження не тільки у африканських країнах, ця проблема не обійшла й китайську економіку, що на тлі активізації надання цифрових фінансових послуг відчула значне зростання споживчого кредиту. Сьогодні в умовах боргової кризи у країні китайський уряд намагається обмежити обсяги споживчого кредитування, у тому числі шляхом введення нових вимог для цифрового кредитування. З 2022 року Комісія з регулювання банківської та страхової діяльності Китаю ввела нові правила для цього ринку. Китайські онлайн-платформи, що видають кредити населенню в

партнерстві з банками, зобов'язані фінансувати не менше 30% від кожної позики. Китайський регулятор обмежив також розмір капіталу, який комерційні банки зможуть виділяти на кредити в партнерстві з онлайн-платформами: не більше 50% від усіх виданих банком позик. Ці нововведення негативно вплинуть на ринок та зумовлять його реструктуризацію [5]. Таким чином, китайські регуляторні підходи демонструють обмежену лояльність до ринку цифрових фінансових послуг, активно розгортається боротьба із монополізмом.

У цьому зв'язку слід враховувати, що розвиток цифрової індустрії у сфері фінансових послуг створює ризики зростання боргового навантаження на домогосподарства та ризики монополізації фінансового простору. Ці процеси мають бути під пильною увагою регуляторних органів.

Завданнями державної політики у цифровій фінансовій сфері є:

- реалізація принципу доцільності як базового принципу розробки та впровадження цифрових інновацій;
- забезпечення вільного, ненасильницького подальшого розвитку цифрової фінансової індустрії, підтримання існування нецифрових фінансових альтернатив;
- гармонізація розвитку цифрових технологій надання послуг і реального попиту на ці послуги;
- сприяння клієнтоорієнтованому підходу при фінансовому обслуговуванні та одночасний захист прав споживачів в умовах прямого маркетингу;
- захист клієнтської інформації на фоні активізації розвитку відкритого банкінгу;
- забезпечення рівних умов розвитку для всіх операторів цифрової фінансової сфери, підтримання конкуренції на тлі зростаючих ризиків концентрації та монополізації через розвиток фінансових платформ;
- співпраця національних регуляторів з центральними банками інших країн, регуляторами фінансового сектору, іншими галузевими регуляторами, а також органами з питань конкуренції та захисту даних.

Література:

1. Fintech in Africa: The end of the beginning. August 30, 2022. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/fintech-in-africa-the-end-of-the-beginning?stcr=C4ABB92E360341659093CD9FCBBFBC27&cid=other-eml-alt-mip-mck&hlkid=d671c17c1ef3458bb1e40d53e5acf024&hctky=2979573&hdpid=194202cf-614d-4dd8-9fc0-9994f3a545fd>.
2. Lara Williams. How neobank digital lending will disrupt financial services. URL: <https://www.investmentmonitor.ai/finance/neobank-digital-lending-disrupt-financial-services>.
3. B9 Raises \$1.7 Million in Pre-Seed Round to Launch Fintech Platform to Deliver Full Suite of Personal Financial Services. URL: <https://www.prnewswire.com/news-releases/b9-raises-1-7-million-in-pre-seed-round-to-launch-fintech-platform-to-deliver-full-suite-of-personal-financial-services-301312582.htm>.
4. Kaffenberger, Michelle and Edoardo Totolo (with Matthew Soursourian), 2018. A Digital Credit Revolution. CGAP and FSD Kenya Working Paper.
5. Щербань О. У Ant Group чергові проблеми: Китай посилить правила онлайн-кредитування. URL: <https://investory.news/u-ant-group-cherгови-problemi-kitaj-posilit-pravila-onlajn-kredituvannya>.